



**«Մասնակցային մոնիթորինգ՝ հանուն բարեկարգ և որակյալ ճանապարհների Գյումրիում»
ծրագրի ամփոփ արդյունքներ**

ՀԱՄԱՌՈՏԱԳԻՐ

«Մասնակցային մոնիթորինգ՝ հանուն բարեկարգ և որակյալ ճանապարհների Գյումրիում» ծրագիրն իրականացվել է «Կոմպասս» գիտահետազոտական, կրթական և խորհրդատվական կենտրոն» ՀԿ-ի (այսուհետ՝ «Կոմպասս» կենտրոն) կողմից: Ուսումնասիրությունը հնարավոր է դարձել ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության ֆինանսավորմամբ «Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոն» ՀԿ-ի կողմից իրականացվող «Պահանջատեր հասարակություն՝ հանուն պատասխանատու կառավարման» ծրագրի շրջանակներում:

Մասնակցային մոնիթորինգի նպատակն է եղել բարձրացնել Գյումրու Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի կողմից տրված վարկային միջոցների շրջանակում իրականացվող փողոցաշինության աշխատանքների որակը և նպաստել սահմանված նորմերին ու չափանիշներին համապատասխանությանը:

Մոնիթորինգի խնդիրներն են՝

1. Շինարարական աշխատանքների որակի վերահսկում՝

- վերահսկել վերակառուցման ենթակա փողոցների ճանապարհային պատվածքի շերտերի համապատասխանությունը սահմանված նորմատիվային չափորոշիչներին և նախագծային լուծումներին,
- վերահսկել վերակառուցման ենթակա փողոցների մայթերի և եզրաքարերի իրականացման համապատասխանությունը սահմանված նորմատիվային չափորոշիչներին և նախագծային լուծումներին,
- վերահսկել վերակառուցման ենթակա փողոցներում իրականացվող ասֆալտի ջերմաստիճանի համապատասխանությունը նորմատիվային չափորոշիչին:

2. Շինարարական աշխատանքների կազմակերպում և անվտանգություն

- վերահսկել շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում անվտանգության նորմերի պահպանությունը, այդ թվում.
 - երթևեկության կազմակերպման անվտանգությունը
 - աշխատակիցների անվտանգությունը
 - բնապահպանական անվտանգությունը
- մասնակցային մոնիթորինգի արդյունքում ակնկալվում է ունենալ՝
- շինարարական որակի բարձրացում և շինարարական աշխատանքների կազմակերպման թափանցիկության աճ՝ շինարարության որակին առնչվող խնդիրների և բացթողումների բարձրաձայնման և լուծումների առաջադրման միջոցով
- շինարարական աշխատանքների կազմակերպման անվտանգության բարձրացում աշխատանքներն իրականացնողների, երթևեկության մասնակիցների և բնակիչների համար
- փողոցաշինության աշխատանքների որակի վերահսկման վերաբերյալ քաղաքացի-մոնիթորների գիտելիքների և հմտությունների բարձրացում
- փողոցաշինության աշխատանքների վերահսկողության գործընթացում հանրության ներգրավման մակարդակի բարձրացում:

Ծրագրի շրջանակներում ուսումնասիրվել և հակիրճ ներկայացվել են ներպետական այն օրենքները և դրանց ածանցվող իրավական ակտերը, որոնց պահանջների պահպանումն անհրաժեշտ է ՎՋԵԲ-ի ծրագրով իրականացվող՝ Գյումրի քաղաքում ճանապարհների բարեկարգման գործընթացի օրինականության ապահովման համար: Ուսումնասիրվել են ՎՋԵԲ-ի հետ կնքված համաձայնագրերը, կապալառու կազմակերպությունների հետ կնքված պայմանագրերը, գնումների գործընթացը կարգավորող օրենսդրությունը, աշխատանքային իրավահարաբերությունները՝ աշխատանքի անվտանգության տեսանկյունից, ինչպես նաև շրջակա միջավայրի անվտանգության պահպանումն ապահովող իրավական ակտերը: Հարցումների միջոցով ձեռք են բերվել այն տեղեկությունները, որոնք անհրաժեշտ են եղել փաստաթղթերի ուսումնասիրության փուլում:

Ծրագրի շրջանակում իրականացվել է նաև փողոցների շինարարական աշխատանքների մասնակցային մոնիթորինգ, որի նպատակն է եղել նպաստել շինարարական աշխատանքների համապատասխանությանը սահմանված չափորոշիչներին և նախագծերին: Այս հաշվետվությունում ամփոփված են փողոցների վերակառուցման աշխատանքների մոնիթորինգի արդյունքները: Մոնիթորինգային աշխատանքների ընթացքում ձևավորվել է համայնքի երիտասարդ բնակիչներից բաղկացած 15 հոգանոց մոնիթորինգային խումբ, որն իրականացրել է այցելություններ շինարարության վայր՝ համաձայն նախապես մշակված մշտադիտարկման պլանի: Մոնիթորինգի իրականացման համար ընտրվել է բոլոր երեք շինարարական կազմակերպությունների կողմից վերակառուցվող առնվազն մեկ փողոց. ընդհանուր առմամբ, մոնիթորինգ է իրականացվել 5 փողոցում: Մոնիթորինգային խումբն ուսումնասիրել է կառուցվող ճանապարհային պատվածքի շերտերի հաստությունները, փոփոխ ասֆալտի ջերմաստիճանը, եզրաքարերի բարձրությունները և տեղադրումը, մայրերի հաստությունները, շինհրապարակի կազմակերպվածությունը և անվտանգության նորմերի պահպանությունը: Իրականացվել է նաև լաբորատոր փորձաքննություն Ծրագրով Գյումրիում հիմնանորոգված երկու փողոցներում, որոնցից վերցվել են ասֆալտաբետոնե շերտի հանուկներ և ենթարկվել փորձաքննության՝ անկախ փորձագիտական ընկերությունում: Ծրագրի շրջանակում ձևավորվել է նաև առանցքային խումբ, որը պատասխանատու էր մոնիթորինգային աշխատանքների ընթացքում բացահայտված խնդիրների և բացթողումների վերհանման և հետագա լուծումներ հնարավորության որոնման համար:

Եզրահանգումներ

1. ՀՀ-ում ճանապարհաշինությունը և փողոցաշինությունը պետք է համապատասխանեն ՀՀ Սահմանադրությանը, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի, «Քաղաքաշինության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի, «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի, գնումների գործընթացի կիրառման ապահովող ենթաօրենսդրական ակտերին՝ ՀՀ կառավարության 2017թ. մայիսի 4-ի N526-Ն որոշման, «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի և դրա կիրարկումն ապահովող ՀՀ կառավարության որոշումներին, շինարարական նորմերը կարգավորող իրավական ակտերին և միջազգային պայմանագրերով նախատեսված իրավական կարգավորումներին: Սակայն ուսումնասիրությունը ցույց տվեց, որ ՀՀ օրենսդրությամբ ճանապարհաշինական աշխատանքների որակի վերահսկման հստակ մեխանիզմներ ամրագրված չեն, դրանք թողնված են նախագծային փաստաթղթերի կարգավորմանը:
2. Ճանապարհաշինական աշխատանքների իրականացման ընթացքում բանվորների անվտանգության տեխնիկայի ուսուցման, հրահանգավորման ժամանակին և որակով անցկացման, անհատական պաշտպանական միջոցների վիճակի և կիրառման, արտադրական անվտանգության և արտադրական սանիտարահիգիենիկ անվտանգության հետ կապված բոլոր միջոցառումների կատարման հսկողությունը վերապահվում է աշխատանքներն իրականացնող կազմակերպությանը: Այստեղ առկա է շահերի բախման և սուրյեկտիվ դատողության գործոն, քանի որ աշխատանքներ իրականացնող կազմակերպությունը համարվում է թվարկված պայմանների և իրականացնողը, և՛ հսկողը:
3. Ծրագրի ընթացքում մոնիթորինգի են ենթարկվել Գյումրիում հիմնանորոգվող հինգ փողոցներ՝ Վազգեն Սարգսյան, Գարեգին Նժդեհի, Մուշ 2 թաղամաս տանող հատված, Ջիվանու» և Երևանյան խճուղի: Ընտրված փողոցներում շինարարական նորմատիվները, որոնք նշված են եղել մոնիթորինգային ստուգաթերթում, հիմնականում պահպանված են եղել, և թեև առանձին փողոցներում եղել են շեղումներ, դրանք, սակայն, էական ազդեցություն չեն ներկայացնում որակի վրա: Սակայն արձանագրվել են այնպիսի շեղումներ, որոնց վերաբերյալ մոնիթորինգի ստուգաթերթում նորմատիվներ նշված չեն եղել, և քաղաքացի-մոնիթորները դրանք արձանագրել են. Վ. Սարգսյան փողոցում, օրինակ, նոր տեղադրված մայթեզրերի առանձնացումը բետոնե շերտից փշրվող բետոնի պատճառով: Ջիվանու փողոցում շեղումներ են եղել հիմնական երթևեկելի մասի երկշերտ ասֆալտաբետոն փռելիս շերտերի հաստությունների նորմերի պահպանման մասով, որտեղ շեղումը կազմել է 5-ից 6 սմ: Իրականացված մյուս չափումների արդյունքում նորմատիվները կա՛մ պահպանված են եղել, կա՛մ գերազանցել են սահմանված նվազագույն շեմերը:
4. Շինարարության հրապարակներում ներգրավված աշխատակիցների հետ հարցումների արդյունքներն, ընդհանուր առմամբ, եղել են դրական. աշխատանքի անվտանգության նորմերի պահպանման վերաբերյալ հրահանգավորման ստացման, աշխատանքային ժամերի բաշխվածության վերաբերյալ հարցումները ցույց են տվել, որ դրանք եղել են պահպանված:
5. Մոնիթորինգի արդյունքները ցույց են տվել, որ շինարարական աշխատանքների կազմակերպման ընթացքում պատշաճ կերպով չի ապահովվել մեքենաների երթևեկությանը և հետիոտնի անվտանգ տեղաշարժին ուղղված միջոցառումների իրականացումը, ճանապարհաշինական աշխատանքների իրականացման ընթացքում ճանապարհները նորմատիվային պահանջներին համապատասխան չեն կահավորվել:

6. Շինաշխատանքների ընթացքում արված դիտարկումները ցույց են տվել, որ շինանյութերի և թափոնների տեղափոխումն իրականացվում է բաց (չծածկված) թափքերով, ինչը համարվում է խախտում և վնաս հասցնում մարդկանց առողջությանն ու շրջակա միջավայրին:
7. Շինարարական հրապարակներում փոշու առկայությունը բարձր է եղել մթնոլորտ արտանետումների կազմի նորմերից:
8. Քաղաքացիների՝ վարորդների և հետիոտների տեղաշարժը քաղաքում խոչընդոտել են շինարարության վայրերում կուտակված աղբի կույտերը: Մայթերի հիմնանորոգման ընթացքում հետիոտների համար չեն ստեղծվել այնպիսի հարմարանքներ կամ շրջանցող ճանապարհներ, որոնք կապահովեին վերջիններիս անվտանգ տեղաշարժը: Հաշմանդամություն ունեցող անձանց ազատ և անվտանգ տեղաշարժի առումով բացակայել են համապատասխան պայմանները՝ թեքահարթակներ, կամրջակներ և այլն:
9. Լայնածավալ շինարարական աշխատանքների ընթացքում Գյումրի քաղաքում խաթարվել է գործող մի շարք առևտրային, հասարակական, կրթական կառույցների ամենօրյա աշխատանքը, թեև «Գյումրու քաղաքային ճանապարհներ» ծրագրով անդրադարձ կատարվել է այս հանգամանքին և նշվել, որ գործընթացը կկազմակերպվի այնպես, որպեսզի չխաթարվի քաղաքի բնականոն կյանքը:
10. «Գյումրու քաղաքային ճանապարհներ» ծրագրով նշված չորս փողոցներում շինաշխատանքները նախատեսված էր ավարտել նշված ժամկետներում, իսկ Գյումրու համայնքապետարանը տվյալ վերջնաժամկետներին ևս 60-70 օր ավելացնելու հնարավորություն ուներ:

Փողոցի անվանում	Կապալառու կազմակերպություն	Շինաշխատանքների կատարման	
		Մկիզբ	Ավարտ
Երևանյան խճուղի	«Մերձմոսկովյան» ԲԲԸ	24.07.2018	18.02.2019
Գարեգին Նժդեհի	«Սիսիանի ԲՈՒՍ» ՍՊԸ «Վահագն և Սամվել» ՍՊԸ	24.07.2018	18.02.2019
Վազգեն Սարգսյան	«ԱԱԲ պրոյեկտ» ՍՊԸ «Էլեկտրասերվիս» ՍՊԸ	02.08.2018	27.02.2019
Զիվանու (Շիրազի փողոցից Ռուսթավելու փողոց)	«Մերձմոսկովյան» ԲԲԸ	04.07.2018	02.01.2019

«Արդյոք ժամկետները կպահպանվեն և առավելագույնը մինչև 2019թ. ապրիլ ամսվա ավարտը փողոցները հնարավոր կլինի հանձնել շահագործման» հարցին ի պատասխան Գյումրու համայնքապետարանը նշել է, որ թվարկված չորս փողոցների շինարարական աշխատանքները սահմանված ժամկետներում ավարտին հասցնելու նպատակով կապալառու կազմակերպությունների հետ տարվում են համապատասխան աշխատանքներ, սակայն եղանակային պայմաններից ելնելով՝ նախանշված ժամկետները կարող են երկարացվել: Կարելի է եզրակացնել, որ առնվազն նշված 4 փողոցներում շինարարական աշխատանքների ավարտի նախանշված ժամկետները (նաև երկարաձգված ժամկետները) չեն պահպանվել:

11. 2018թ. ընթացքում ձգձգված շինարարական աշխատանքները բացասական անդրադարձ են ունեցել քաղաքի ներգնա զբոսաշրջության վրա (չնայած զբոսաշրջիկների թիվը 2018թ. Գյումրիում աճ է գրանցել), բազմաթիվ տուրիստական գործակալություններից փոխանցվել են այցելող զբոսաշրջիկներից ստացված դժգոհություններ՝ քաղաքում մեծ քանակության փոշու առկայության և անանցանելի փողոցների, մայթերի առումով):
12. Ծրագրի շրջանակներում Գյումրիում հիմնանորոգված երկու՝ Կոմիտասի և Մուշ 2 թաղամաս տանող փողոցների ասֆալտաբետոնե ծածկից վերցվել են հանուկներ և ենթարկվել լաբորատոր

փորձաքննության՝ անկախ փորձագիտական ընկերությունում: Ընդհանուր առմամբ, ասֆալտաբետոնե ծածկից վերցված երկու հանուկներն էլ համապատասխանել են ԳՕՍՍ 9128-2013-ի պահանջներին, և էական շեղումներ ու նորմատիվային խախտումներ չեն հայտնաբերվել:

13. Ճանապարհաշինության ոլորտում աշխատանքների իրականացման համար համայնքային բյուջեից հատկացվող միջոցները դինամիկայում նվազել են թե՛ տեսակարար կշիռների, թե՛ բացարձակ ցուցանիշների առումով: Դա կարող է պայմանավորված լինել ՎԶԵԲ-ի կողմից Գյումրիում ճանապարհաշինական աշխատանքների վարկային ֆինանսավորմամբ: Դինամիկայում նվազել են ն՝ վարչական, և՛ ֆոնդային բյուջեների հատկացվող միջոցները:
14. Ֆինանսական վերլուծությամբ փաստվել է այն հանգամանքը, որ առկա է էական տարբերություն Գյումրի համայնքի պլանավորված և փաստացի բյուջեների միջև, ավելին, անտրամաբանական է 2018 թ. պլանավորված ցուցանիշը և դրա կատարողական տոկոսը՝ 9 ամիսների համար 41%, որը խոսում ոլորտում բյուջետային պլանավորման ոչ արդյունավետության մասին:
15. Համայնքի բյուջեում ձևավորված պարտքերը մարվել են հաջորդ տարում նույն հոդվածով ծախս դուրս գրելու արդյունքում: Թեպետ դա մասնագիտական սխալ չի առաջացնում, բայց բյուջեն արհեստականորեն ուռճացվում է նախորդ տարվա պարտքերի հաշվին, և իրականում համայնքում համապատասխան արժեք չի ստեղծվում:
16. Ընթացիկ նորոգման համար 1մ² տարածքի դիմաց կատարված ծախսը 2016, 2017 և 2018 թվականներին համապատասխանաբար նվազել է 6,9%-ով, 10,8%-ով և 14,6%-ով: Կապիտալ նորոգման համար 1մ² տարածքի համար կատարված ծախսը 2016թ. նվազել է 13%-ով, 2017թ.՝ 14%-ով աճել է, իսկ 2018թ. կրկին նվազել է՝ 14,6%-ով:
17. Ուսումնասիրության արդյունքում երևում է, որ «Մերձմոսկովյան» ԲԲԸ-ի հետ 2015-2016թթ. կնքված պայմանագրերում երկու տարում էլ միջինից բարձր գին է սահմանվել:
18. Դիտարկված ժամանակահատվածում 27 փողոցներ չորս տարի անընդմեջ ընթացիկ նորոգման են ենթարկվել, իսկ 15-ը՝ երեք տարի: 4 տարի անընդմեջ ընթացիկ նորոգված ճանապարհներից երեքը 2015թ. հիմնանորոգման են ենթարկվել՝ 2-ը՝ «Մերձմոսկովյան» ԲԲԸ-ի, 1-ը՝ «Դուստր Մոնիկա» ՍՊԸ-ի կողմից: Իսկ 2018թ. ընթացիկ նորոգման ենթարկված փողոցների 13%-ը կրկնակի նորոգման է ենթարկվել:

Առաջարկություններ

Իրավական կարգավորումների բարելավման վերաբերյալ

1. Քանի որ ՀՀ օրենսդրությամբ ճանապարհաշինական աշխատանքների որակի վերահսկման հստակ մեխանիզմներ ամրագրված չեն, և դրանք թողնված են նախագծային փաստաթղթերի և պայմանագրերի կարգավորմանը, առաջարկում ենք ՀՀ կառավարությանը, անկախ պայմանագրերում դրանց ամրագրված լինելու փաստից, պետական և տեղական մասշտաբի ճանապարհաշինական աշխատանքներում օրենսդրությամբ ամրագրել ու առավել վերահսկելի դարձնել ճանապարհաշինական աշխատանքների որակի ստուգման գործընթացը, որպես որակի վերահսկող նշանակել շահերի բախում չպարունակող կոլեգիալ մարմին, սահմանել որակի ստուգման հստակ մեթոդներ, հայտնաբերված խախտումների շտկման նվազագույն ժամկետներ և պատասխանատվության միջոցներ:

Շինարարական աշխատանքների կազմակերպման բարելավման վերաբերյալ

2. Քանի որ շինարարական աշխատանքների կազմակերպման ընթացքում մեքենաների երթևեկության և հետիոտնի անվտանգ տեղաշարժի համար իրականացվող միջոցառումները թերի են, Գյումրու համայնքապետարանը պետք է առանձնահատուկ ուշադրություն դարձնի համապատասխան միջոցառումների իրականացմանը: Բացի այդ, շինանյութերի և թափոնների տեղափոխումն իրականացվում է չձեռնարկված թափքերով, Գյումրու համայնքապետարանի կողմից անհրաժեշտ է վերահսկել այս գործընթացը և զգուշացնել շինարարական կազմակերպություններին, որպեսզի վերջիններս գործընթացն իրականացնեն բացառապես ծածկված թափքերով:
3. Քանի որ շինարարական հրապարկներում փոշու առկայությունը մթնոլորտ արտանետումների կազմի նորմերից բարձր է, անհրաժեշտ է շինկազմակերպության կողմից օրվա ընթացքում կանխարգելիչ միջոցառումներ իրականացնել՝ տարածքի պարբերական ջրցանման միջոցով:
4. Շինարարական աշխատանքների կազմակերպման ընթացքում շինկազմակերպությունը պետք է համահարթեցման աշխատանքների իրականացման ժամանակ հետագա օգտագործմանը պիտանի հողային շերտը նախօրոք հանի և պահեստավորի հատուկ առանձնացված տեղամասերում:
5. Շինկազմակերպություններին առաջարկվում է շինարարական աշխատանքների կազմակերպման ընթացքում յուրաքանչյուր 100 մետր տարածության համար նախատեսել քաղաքացիների անվտանգ տեղաշարժն ապահովող հարմարանքներ կամ շրջանցող ճանապարհներ: Քանի որ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար բացակայել են թեքահարթակներն ու կամրջակները, վերջիններիս ազատ և անվտանգ տեղաշարժի համար ևս պետք է պայմաններ ապահովվեն:
6. «Գյումրու քաղաքային ճանապարհներ» ծրագրի իրականացման ընթացքում համայնքապետարանին առաջարկվում է ստեղծել փողոցաշինության բնագավառի օպերատիվ խումբ, որը կարձագանքի քաղաքացիների հիմնավորված դժգոհություններին, ողջամիտ ժամկետներում լուծումներ կառաջարկի շինկազմակերպությունների նախագծերով չնախատեսված և ի հայտ եկած խնդիրներին: Օպերատիվ խմբի կազմում նպատակահարմար է ներառել ոլորտի տեղական և ազգային փորձագետների, հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների, ինչպես նաև Ծրագրի Վարկառու համարվող ՀՀ ֆինանսների նախարարությունից ներկայացուցիչների: «Գյումրու քաղաքային ճանապարհներ» ծրագրի պահանջով նախկինում ստեղծվել է համանման աշխատանքային խումբ, որի գործունեությունը, սակայն, էական արդյունքներ չի գրանցել, և որի կազմն ընտրվել է ոչ մասնակցային եղանակով:

7. Հանրային հաշվետվողականության ապահովման և իրազեկման նպատակով հանրությանն ավելի հասանելի եղանակներով իրազեկել, ծանուցել, թե տվյալ ժամանակահատվածում որ տարածքում է նախատեսվում իրականացնել շինաշխատանքներ և որքան է այն տևելու՝ քաղաքի բնակիչներին և առևտրային, հանրային սննդի, կրթական, մշակութային օբյեկտների բնականոն աշխատանքը չխոչընդոտելու համար: Բացի այդ, շինարարական աշխատանքների ընթացիկ պլանավորումն անհրաժեշտ է իրականացնել արդյունավետ և նախապես մշակված սցենարով՝ կանխատեսելի և իրատեսական դարձնելով աշխատանքների մեկնարկի, ընթացքի և ավարտի ժամկետները: Անհրաժեշտության դեպքում շինկազմակերպությունների հետ կնքել լրացուցիչ պայմանագրեր, որոնցով խստիվ վերահսկողություն կսահմանվեն աշխատանքների կատարման ժամանակացույցի ու ժամանակի օգտագործման արդյունավետության նկատմամբ:

Ճանապարհաշինության ուղղությամբ համայնքի բյուջետային միջոցների արդյունավետ օգտագործման վերաբերյալ

8. Քանի որ ֆինանսական վերլուծությունը ցույց տվեց, որ Գյումրու համայնքային բյուջեի պլանավորումը ճանապարհաշինական աշխատանքների ուղղությամբ իրականացվում է թերի, առաջարկում ենք պլանավորում անելիս հիմք ընդունել նախապես կատարված մոնիթորինգի արդյունքում քարտեզագրված փողոցները: Անհրաժեշտ է հստակեցնել բյուջեի հնգամյա և տարեկան պլանավորման մեթոդները, հնգամյա զարգացման ծրագրում ներառել նորոգվող փողոցների ցանկն ըստ նորոգման ծավալների, իսկ տարեկան բյուջեի նկարագրականում նշել ծավալները:
9. Անհրաժեշտ է չնվազեցնել համայնքային բյուջեից ոլորտին հատկացվող ծախսերը: ՎԶԵԲ-ի կողմից ֆինանսավորվող ծրագրի շրջանակներում հիմնանորոգվելու են 32 փողոցներ: Հարկ է անուշադրության չմատնել քաղաքի մյուս փողոցները՝ միաժամանակ հստակեցնելով գործընթացի կառավարման ընթացակարգը:
10. Համաձայն սույն ուսումնասիրության, երեք փողոցներ հիմնանորոգումից հետո ենթարկվել են ընթացիկ նորոգումների: Անհրաժեշտ է որակի վերահսկողություն իրականացնել հիմնանորոգվող փողոցներում՝ մոնիթորինգների կամ լաբորատոր փորձաքննությունների միջոցով:
11. Անհրաժեշտ է լաբորատոր փորձաքննություններ իրականացնել «Մերձմոսկովյան» ԲԲԸ-ի և «Դուստր Մոնիկա» ՍՊԸ-ի կողմից հիմնանորոգված փողոցներում: Անհամապատասխանության դեպքում (որը սույն ուսումնասիրությամբ արդեն իսկ ապացուցվել է) վերանայել հետագա համագործակցության նպատակահարմարությունը:
12. Անհրաժեշտ է համայնքի բյուջեի միջոցներով կատարվող ճանապարհաշինական աշխատանքներում կարևորել որակը՝ անկախ գնի մատչելիությունից: Այսպիսի մոտեցումը կապահովի երկարաժամկետ արդյունք և կկանխի հետագա ֆինանսական ծախսերը:

Վերջաբան

Սույն աշխատանքն ուղղված է եղել Գյումրի քաղաքում Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի կողմից տրված վարկային միջոցների շրջանակներում իրականացվող փողոցաշինության աշխատանքների որակի բարձրացմանը և սահմանված նորմերի ու չափանիշների համապատասխանությանը նպաստելուն: Այդ նպատակով իրականացվել են ՀՀ և միջազգային օրենսդրության և իրավական կարգավորումների ուսումնասիրություն, մոնիթորինգային աշխատանքներ, շինարարական հրապարակներում ներգրավված աշխատակիցների շրջանում հարցումներ, ասֆալտաբետոնե շերտի որակի ստուգման նպատակով լաբորատոր փորձաքննություն և Գյումրի համայնքի բյուջեի հաշվին վերանորոգվող փողոցների ուղղությամբ կատարվող ծախսերի արդյունավետության վերլուծություն:

Մոնիթորինգի են ենթարկվել Գյումրիում հիմնանարոգվող 5 փողոցներ՝ Վազգեն Սարգսյան, Գարեգին Նժդեհի, Մուշ 2 թաղամաս տանող հատված, Ջիվանու և Երևանյան խճուղի: Հարցումների են ենթարկվել շինարարական հրապարակներում ներգրավված 50-ից ավելի աշխատակիցներ:

Լաբորատոր փորձաքննության են ենթարկվել Գյումրիում հիմնանորոգված՝ Կոմիտասի և Մուշ 2 թաղամաս տանող հատվածի փողոցներից վերցված ասֆալտաբետոնի շերտի հանուկները:

Գյումրու համայնքային բյուջեից 2015-2018թթ. ճանապարհաշինության ոլորտում կատարված ծախսերի արդյունավետությունը բացահայտելու համար ուսումնասիրվել են համայնքային բյուջեի մի շարք ֆինանսական ցուցանիշներ:

Մոնիթորինգային աշխատանքները ցույց տվեցին, որ ընտրված հինգ փողոցներում շինարարական նորմատիվները, որոնք նշված են եղել մոնիթորինգային ստուգաթերթում, հիմնականում պահպանված են եղել, առանձին փողոցներում եղել են շեղումներ, որոնք, սակայն, էական ազդեցություն չեն ներկայացնում որակի վրա:

Սակայն լուրջ բացթողումներ կան շինաշխատանքների կազմակերպման գործընթացում, խնդրահարույց է նաև իրականացվող աշխատանքների որակի վերահսկման գործընթացը: Շեղումներ կան շինաշխատանքների կատարման ժամանակացույցերում, որից բխում են մի շարք անհարմարություններ Գյումրու բնակիչների համար:

Ելնելով ծրագրի արդյունքում բացահայտված խնդիրներից՝ կատարվել են մի շարք եզրահանգումներ, մշակվել են ոլորտի բարելավմանն ուղղված առաջարկներ, որոնք ներկայացվել են Գյումրու համայնքապետարանին՝ 2019թ. իրականացվելիք շինարարական աշխատանքներում դրանք հաշվի առնելու նպատակով: Այն առաջարկները, որոնք Գյումրու համայնքային բյուջետային միջոցներից ծախսեր են ենթադրում, կներկայացվեն նաև համայնքի 2020թ. բյուջեի նախագծի քննարկման ժամանակ:

Առաջարկների փաթեթ է ներկայացվել նաև Գյումրիում շինարարական աշխատանքներ իրականացնող 3 շինկազմակերպություններին՝ իրենց աշխատանքների կազմակերպումն ու որակը բարելավելու նպատակով:

«Մասնակցային մոնիթորինգ՝ հանուն բարեկարգ և որակյալ ճանապարհների Գյումրիում» ծրագիրն իրականացվել է «Կոմպասս» գիտահետազոտական, կրթական և խորհրդատվական կենտրոն» ՀԿ-ի կողմից: Ուսումնասիրությունը հնարավոր է դարձել ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության ֆինանսավորմամբ «Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոն» ՀԿ-ի կողմից իրականացվող «Պահանջատեր հասարակություն՝ հանուն պատասխանատու կառավարման» ծրագրի շրջանակում: